

Komission tiedonanto lannoitetoimintasuunnitelmasta

Kokous

-

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 19.5.2026 tiedonannon lannoitetoimintasuunnitelmasta ”Kumppanuus EU:ssa tuotettujen lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja strategisen riippumattomuuden varmistamiseksi” (COM(2026) 310 final) (engl. Fertiliser Action Plan: Partnership for ensuring the availability, affordability and strategic autonomy in home-grown EU fertilisers).

Tiedonannon taustalla on lannoitteiden kohonneet hinnat ja kohtuuhintaisten lannoitteiden saatavuuden heikentyminen Euroopassa vuodesta 2022 lähtien. Komissio antoi vuonna 2022 tiedonannon lannoitteiden saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden varmistamisesta. Tilanne ei ole sittemmin helpottanut, joten komissio ilmoitti RESourceEU-toimintasuunnitelmassaan (COM(2025) 945 final) 3.12.2025, että se antaa vielä erillisen lannoitetoimintasuunnitelman.

Komissio esitteli tiedonannon maatalous- ja kalastusneuvostolle 26.5.2026. Puheenjohtajavaltio Kypros tai tuleva puheenjohtajavaltio Irlanti ei ole ilmoittanut laaditaanko tiedonannosta neuvoston päätelmät.

Suomen kanta

Suomi pitää tervetulleena komission tiedonantoa lannoitetoimintasuunnitelmasta. Tämänhetkinen geopoliittinen tilanne osoittaa, että tarvitaan konkreettisia toimia Euroopan unionin huoltovarmuuden ja maatalouden kannattavuuden vahvistamiseksi.

Tiedonannon tavoitteet ovat kannatettavat. Suomi katsoo, että EU:n on tehtävä toimia lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja lannoitesektorin kestävyysvahvistamiseksi huomioiden kriittisten ravinteiden, erityisesti fosforin, rajallisuus. Lisäksi lannoitteiden kotimaisen tuotannon lisääminen ja ravinteiden hallinnan kehittäminen on

tärkeää. Suomi katsoo, että tilanteen helpottamiseksi tarvitaan sekä lyhyen että keskipitkän aikavälin toimenpiteitä.

Lyhyen aikavälin toimenpiteet

Lyhyen ajan toimenpiteistä Suomi pitää keskeisinä niitä toimia, joilla taataan viljelijöiden maksuvalmius. Komission tulisi pikaisesti valmistella jatkotoimia viljelijöiden maksuvalmiuden helpottamiseksi esimerkiksi joustavampien tukien ennakkomaksujen kautta.

Suomi katsoo, että maatalouden kriisivaraus on tarvittaessa aktivoitava. Suomi kuitenkin korostaa, että kriisitukien maksu pitää toteuttaa mahdollisimman joustavasti. Joustavuutta ennakkomaksujen ja kriisitukien maksamisessa lisättäessä tulee huomioida hyvän taloushallinnon sekä kurinalaisen budjetoinnin periaatteet.

Ehdotettujen tilapäisten valtiontukipuitteiden osalta, Suomi voi lähtökohtaisesti kannattaa ehdotettuja joustoja maa- ja kalatalouden alkutuotantoon. Tuen kohdistaminen ylimääräisiin kustannuksiin on perusteltua ja tarpeellista kilpailuvaikutuksen rajaamiseksi. (E 22/2026 vp)

Suomi korostaa, että Euroopan ja maailman lannoitemarkkinoiden kehitystä on seurattava tarkkaan.

Keskipitkän aikavälin toimenpiteet

Suomi katsoo, että monet komission ehdotukset keskipitkän aikavälin toimiksi ovat kannatettavia. Suomi pitää tärkeänä komission pyrkimystä edistää sujuvaa ja ennakoitavaa sääntely-ympäristöä. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että lannoitetoimintasuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ravinteiden kierrätyksen osalta johtavat muutoksiin ja johdonmukaisuuteen myös Euroopan unionin omassa lainsäädännössä ja ohjauskeinoissa.

Strategisten riippuvuuksien purkamisen näkökulmasta Suomi pitää tärkeänä EU:n lannoiteomavaraisuuden vahvistamista sekä kierrätyslannoitteiden että muiden lannoitteiden osalta. Keskeistä on vahvistaa EU:n oman lannoitetuotannon kilpailukykyä, huolehtia tuotteiden kohtuuhintaisuudesta sekä purkaa ravinnekierrätyksen esteitä. (E 10/2026 vp)

Suomi pitää ravinteiden kierrätystä / ravinnekierron sulkemista tärkeänä ja kannattaa pyrkimystä tehostaa typen ja fosforin käyttöä biotalouden järjestelmissä ja arvoverkkoissa innovaatioiden ja parhaiden käytäntöjen avulla. Samalla tulisi tarkastella myös mahdollisuutta eri säädösten rajapintojen selkeyttämiseen ja säädösten yhteen toimivuuden parantamiseen kierrätyslannoitteiden, biokaasun ja biometaanin osalta. (E 14/2026 vp).

Suomi pitää tärkeänä, että lannoitteiden resurssitehokasta käyttöä ja vesistökuormituksen minimointia edistetään perustamalla toiminta vahvaan tietopohjaan.

Suomi pitää hyvänä, että jätevesilietteiden ja muiden orgaanisten jätevirtojen ravinteille pyritään asettamaan kierrätystavoitteita, erityisesti typen osalta. Suomi tukee komission tavoitetta edistää fosforin ja typen talteenottoa orgaanisista jätevirroista sekä arvioida ravinteiden kierrätystavoitteiden tarvetta realistisesti saavutettavissa olevien tavoitteiden pohjalta. Samalla tulisi varmistaa, ettei niiden käytöstä aiheudu merkittäviä riskejä tai haittoja ihmisille, eläimille, kasveille, maaperälle tai ympäristölle.

Suomi pitää hyvänä komission tavoitetta lannan ravinteiden kierrätyksen tehostamisesta ja huomauttaa, että käsitellyn ja käsittelemättömän lannan erilainen kohtelu hidastaa toivottua kehitystä, aiheuttaa epätarkoituksenmukaista hallinnollista taakkaa käsitellyn lannan käyttäjille ja asettaa käyttäjät eriarvoiseen asemaan verrattuna käsittelemättömän

lannan käyttöön sekä vaikeuttaa biotalouden tavoitteiden edistymistä. Siksi Suomi näkee, että käsitellyn lannan maanviljelykäyttö tulisi poistaa jätedirektiivin soveltamisalasta lannan käytön edistämiseksi biotalouden raaka-aineena ja ravinnevarantona, jos käyttö täyttää muun lainsäädännön vaatimukset. (E 14/2026 vp)

Toimintasuunnitelman ehdotus ravinteiden siirron edistämisestä ravinteiden ylijäämäalueilta vajuusalueille on kannatettava. Suomi katsoo, että tämä voisi edistää ravinteiden tehokkaampaa hyödyntämistä ja pienentäisi samalla vesistöriskejä ravinteiden ylijäämäalueilla. Samalla vahvistettaisiin myös unionin ravinneomavaraisuutta.

Suomi pitää perusteltuna, että lannoitteiden kadmiumraja-arvot arvioidaan uudelleen ajantasaisen tieteellisen tiedon perusteella niin, ettei ihmisten ja ympäristön turvallisuutta vaaranneta. Suomi tukee komission lähestymistapaa, jonka mukaan raja-arvojen mahdollista alentamista EU-tasolla tarkastellaan käytettävissä olevan näytön pohjalta ottaen huomioon teknologiset valmiudet sekä lannoitteiden saatavuus, kohtuuhintaisuus ja huoltovarmuus.

Suomi tukee komission ehdotusta kierrätyslannoitteiden kysynnän ja markkinoiden vahvistamiseksi. Suomi toteaa kuitenkin, että sekoitevelvoite voi olla teknisesti vaikea toteuttaa ja joissain tapauksissa myös turvallisuusriski.

Suomi katsoo, että ravinteiden käyttöä voidaan tehostaa muun muassa täsmälannoituksen, digitaalisten työkalujen hyödyntämisen sekä agroekologisten ja uudistavan viljelyn menetelmien avulla.

Suomi kiinnittää huomiota, että kriteeristöä EU:n hiilenpoiston ja hiiliviljelyn sertifiointikehyksen (CRCF) mukaisille hankkeille ollaan vasta kehittämässä ja on vielä epäselvää, kuinka hyvin sen puitteissa toteutettavat hankkeet tukisivat lannoitteiden tehokkaampaa hyödyntämistä tai kierrätyslannoitteiden käyttöönottoa. Ehdotetun kohdennetun EU-tason hankehaun osalta valtioneuvosto näkee, että tulisi huolellisesti harkita onko tällainen haku tehokas tapa tukea viljelijöitä lannoitteiden tehokkaamman käytön edistämiseksi ja biopohjaisten tai vähähiilisten lannoitteiden korkeamman hinnan kompensoimiseksi. CRCF-asetuksen päivityksiin liittyen tarvitaan lisätietoa niiden vaikutuksista mukaan lukien vaikutukset biopohjaisten ja vähähiilisten lannoitteiden saatavuuteen ja markkinoihin.

Suomi pitää vihreän ammoniakkin edistämistä keskeisenä lannoitesektorin kestäväsiirtymän sekä EU:n strategisen autonomian ja huoltovarmuuden vahvistamisessa ja korostaa samalla lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja toimivien markkinoiden turvaamista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kilpailukykyisen päästöttömän energian saatavuutta, ennakoitavaa investointiympäristöä sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen kohdentamista tuotantoon ja infrastruktuuriin, samalla kun varmistetaan kysynnän kehittyminen, toimitusketjujen resilienssi ja siirtymän kustannustehokas toteutus.

Markkinoiden läpinäkyvyyden lisääminen

Suomi korostaa avoimen ja läpinäkyvän markkinadatan kehittämistä, jotta lannoitteiden saatavuus, hinnat ja volyymit ovat toimijoiden käytettävissä ja markkinat toimivat tehokkaammin. Suomi pitääkin tervetulleena sitä, että toimintasuunnitelmassa tehostetaan myös lannoitemarkkinoiden seurantakeskuksen toimintaa.

Pääasiallinen sisältö

Tiedonannon tausta ja nykyinen toimintaympäristö

Tiedonannossa todetaan, että lannoitteet ovat välttämättömiä maatalouden tuottavuudelle, ja maailmanlaajuinen ruoantuotanto on niistä erittäin riippuvainen. Viimeisten viiden vuoden aikana maailma ja Eurooppa ovat jo toistamiseen kohdanneet jyrkän mineraalilannoitteiden hinnannousun. Lähi-idän kriisi on lisäksi paljastanut EU:n rakenteelliset haavoittuvuudet lannoitteiden saatavuudessa.

Huhtikuussa 2026 julkaistu komission tiedonanto ”AccelerateEU – Energiaunioni – kohtuuhintaista ja turvallista energiaa nopeutettujen toimien avulla” (COM(2026) 370 final) määrittää puitteet jatkotoimille myös lannoitesektorilla ja maataloudessa energiahintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi. Tiedonannossa korostetaan, että arvoketjun läpinäkyvyyden lisääminen ja EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteiden vahvistaminen ovat keskeisiä edellytyksiä kestäväälle siirtymälle. Koska lannoitetuotanto aiheuttaa huomattavia kasvihuonekaasupäästöjä, vähähiilisiin tuotantomenetelmiin siirtyminen on välttämätöntä. Tiedonannon toimeenpano edellyttää teollisuuden ja viljelijöiden tiivistä yhteistyötä avoimessa arvoketjussa, mikä vahvistaa kilpailukykyä, EU:n strategista autonomiaa sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista.

Lannoitteet muodostavat viljelijöille merkittävän kustannuserän. Tiedonannon mukaan vuoden 2025 lopussa lannoitekustannukset olivat EU:ssa edelleen 62 prosenttia korkeammat kuin vuonna 2020, ja huhtikuussa 2026 typpilannoitteiden hinnat olivat noin 40 prosenttia korkeammat kuin joulukuussa 2025. Heikentynyt saatavuus ja korkea hintataso voivat johtaa lannoituksen vähentämiseen, viljelyalan supistumiseen ja siirtymiseen vähemmän tyypeä vaativiin kasveihin. Lisäksi maaperän kasvukunnon heikkenemisen riski kasvaa, mikäli moniravinteisten yhdistelmälannoitteiden sijaan käytetään yksinomaan typpilannoitteita.

EU:n lannoiteteollisuuden kustannusrakenne perustuu vahvasti energiaan: maakaasu muodostaa noin 70–80 % typpilannoitteiden tuotantokustannuksista. Koska EU on riippuvainen maakaasun tuonnista, kotimainen typpilannoitetuotanto ei takaa omavaraisuutta – ja energiakriisi on heikentänyt omavaraisuutta entisestään. Tämä johtuu siitä, että Euroopassa tuotettu ammoniakki on maailmanlaajuisesti tuotantokustannusten yläpäässä. Fosfaatti- ja kalilannoitteet puolestaan perustuvat kaivannaisteollisuuden tuottamiin raaka-aineisiin.

EU:n pyrkimykset vähentää maatalouden päästöjä ja tehostaa ravinnekiertoa kohtaavat merkittäviä rakenteellisia ja teknologisia haasteita. Tiedonannossa todetaan, että vihreän ammoniakkin tuotanto edellyttää huomattavia investointeja ja on edelleen kuluksiltaan korkeampaa kuin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien vaihtoehtojen, kuten sinisen ammoniakkin, jonka tuotannossa hiilidioksidi otetaan talteen ja varastoidaan, tai kierrätyslannoitteiden. Biopohjaisten lannoitteiden käyttöönottoa hidastavat lisäksi lainsäädännölliset ja markkinoille pääsyn esteet, kuten pitkät hyväksymisprosessit, jätteenraja-alueisiin raaka-aineisiin liittyvät rajoitukset sekä jäsenvaltioiden vaihtelevat tulkinnot.

Lannoitemarkkinat

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on häirinnyt lannoitteiden toimitusketjuja ja nostanut hintoja. Tiedonannon mukaan tarjontaa rajoittaa entisestään urean ja ammoniumnitraatin seosten polkumyyntitullien jatkaminen Venäjältä, Yhdysvalloista sekä Trinidad ja Tobagosta. Joulukuussa 2025, juuri ennen hiilirajamekanismin (CBAM) käyttöönottoa, markkinoiden odotukset tulevasta tuontiehdosta vaikuttivat typpilannoitteiden hinnannousuun. Helmikuun 28. päivänä alkanut sotilaallinen eskalaatio Lähi-idässä vaikutti puolestaan alueeseen, joka vastaa 20–30 prosentista maailman lannoiteviennistä — erityisesti ammoniakkin ja urean sekä fosforilannoitteiden tuotannossa tarvittavan rikin osalta. Huhtikuussa 2026 typpilannoitteiden keskihinnat nousivat jyrkästi, noin 40 prosenttiyksikköä

helmikuuhun verrattuna, ja ovat edelleen noin 70 prosenttia vuoden 2024 keskiarvon yläpuolella. Myös fosforilannoitteiden hinnat ovat nousupaineessa.

Toimitushäiriöt koettelevat erityisesti matalan ja keskitulotason maita Aasiassa, Afrikassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Tiedonannossa varoitetaan, että FAO:n mukaan Hormuzin salmen pitkittyneet häiriöt voivat vaikuttaa viljelypäättöksiin vuodesta 2026 alkaen. Useat maat ovat jo reagoineet hyödyntämällä varmuusvarastoja, asettamalla lannoitteille hintakattoja, rajoittamalla vientiä tai keventämällä tuontiehtoja. Maailmanlaajuinen markkinatasapaino ja ruokaturva ovat selvästi heikentyneet.

EU:n lannoitemarkkinoita leimaavat epäsymmetria, pirstaleisuus, läpinäkyvyyden puute ja suhteellisen keskittynyt tuotanto. EU:ssa ei ole yhtenäistä lannoitemarkkinaa, vaikka lannoitevalmisteasetuksen (Asetus (EU) 2019/1009) mukaisesti lannoitteet liikkuvat vapaasti EU:ssa CE-merkittynä tuotteina. Lannoitevalmisteasetus perustuu kuitenkin osittaiseen harmonisointiin, jolloin kansalliset lannoitemarkkinat toimivat rinnakkain sisämarkkinoiden kanssa. Tiedonannossa korostetaan, että kansalliset vaatimukset EU-asetusten rinnalla vaikeuttavat lannoitteiden hankintaa sisämarkkinoilla, ja haasteet ovat erityisen merkittäviä vähähiilisten mineraalilannoitteiden ja biopohjaisten lannoitteiden kohdalla. Komission vuonna 2022 perustama lannoitemarkkinoiden seurantakeskus on parantanut markkinoiden läpinäkyvyyttä julkaisemalla ajantasaista hinta- ja kauppätietoa, mutta se ei vielä tarjoa viljelijöille riittävää selkeyttä ja ennakoitavuutta hankintapäätöksiin.

Tiedonannon tavoitteet

Tiedonannon mukaan toimintasuunnitelma menee aiempaa tiedonantoa pidemmälle kirstytyneessä geopoliittisessa, kauppapoliittisessa ja kiertotalouden toimintaympäristössä. Se yhdistää lyhyen aikavälin toimet toimitusvarmuuden ja kohtuuhintaisuuden turvaamiseksi sekä keskipitkän ja pitkän aikavälin lähestymistavan, jonka tavoitteena on tehostaa ravinteiden käyttöä ja vauhdittaa siirtymää vähähiilisiin ja kiertotalouteen perustuviin lannoitteisiin.

Toimintasuunnitelma kattaa koko arvoketjun ja pyrkii rakentamaan kumppanuuden lannoitetuottajien ja viljelijöiden välille sekä mobilisoimaan toimijoita sekä kansallisella että EU-tasolla, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa kilpailukyvyyn, strategisen autonomian, ruokaturvan ja ilmastoneutraaliuden puitteissa.

Tiedonannon mukaan lannoitetoimintaohjelmalla on kolme toisiaan vahvistavaa tavoitetta:

Tavoite 1: Parantaa lannoitteiden saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta lyhyellä aikavälillä.
Tavoite 2: Vahvistaa EU:n avointa strategista autonomiaa ja resilienssiä lisäämällä kotimaista tuotantoa, kehittämällä ravinteiden hallintaa ja nopeuttamalla siirtymää pois fosfiilisista.

Tavoite 3: Lisätä läpinäkyvyyttä ja vuoropuhelua toimitusketjussa.

Tavoitteiden toteuttamiseksi toimintasuunnitelmassa listataan sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimenpiteitä. Lyhyen aikavälin toimilla pyritään vastaamaan äkillisiin geopoliittisiin häiriöihin, jotka vaikuttavat lannoitteiden saatavuuteen ja kohtuuhintaisuuteen eurooppalaisille viljelijöille. Pidemmän aikavälin toimilla pyritään edistämään Euroopan lannoitearvoketjun ja ravinteiden käytön rakenteellista muutosta.

Lyhyen aikavälin toimenpiteet

Viljelijöiden maksuvalmiuden turvaamiseksi ja maataloustuotannon jatkuvuuden varmistamiseksi on tarpeen toteuttaa kohdennettuja ja poikkeuksellisia tukitoimia eniten

kärsineille viljelijöille yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) kriisivälineiden puitteissa. Tiedonannon mukaan komissio pyrkii mobilisoimaan lisäresursseja, jotta viljelijöille voidaan tarjota välitöntä tukea.

Huhtikuun lopussa hyväksytyt tilapäiset valtiontukipuitteet (METSAF) mahdollistavat jäsenvaltioille tuen kohdentamisen aloille, joihin Lähi-idän kriisin vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin, mukaan lukien maatalous. Puitteiden nojalla jäsenvaltiot voivat tukea alkutuotannon yrityksiä, joihin kriisi on vaikuttanut ja lievittää polttoaineiden ja lannoitteiden jyrkkien hinnannousujen seurauksia.

Komissio valmistelelee lisäksi kohdennettua yhteisen maatalouspolitiikan pakettia (YMP), jonka tavoitteena on mahdollistaa jäsenvaltioille nykyisten YMP-suunnitelmien täysimääräinen hyödyntäminen ja tarjota viljelijöille nopeaa lisätukea nykyisten YMP:n kansallisten kirjekuorien puitteissa. Paketti sisältää toimenpiteitä viljelijöiden maksuvalmiuden vahvistamiseksi, suosituksia uusista ekojärjestelmän tai ympäristö- ja ilmastotoimenpiteistä ravinteiden käytön tehostamiseksi sekä suosituksen lisätä investointeja lannoitus- tehokkuutta parantaviin ratkaisuihin. Komissio kokoaa jäsenvaltioille myös tietopaketin käytettävissä olevista YMP-välineistä ja EU:n YMP-verkoston tarjoamista resursseista.

AccelerateEU-tiedonannon mukaisesti jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön kohdennettuja ja määräaikaista toimia energiaintensiivisten toimialojen tukemiseksi siten, että energiansäästöä ja fossiilisten polttoaineiden vähentämistä koskevat kannustimet säilyvät. Tiedonannossa arvioidaan, että näillä toimilla voidaan vakauttaa lannoitetuotannon energiakustannuksia ja varmistaa kotimaisen tuotannon jatkuvuus kohtuullisin kustannuksin. Jäsenvaltiot voivat hyödyntää olemassa olevia rahoitusvälineitä, kuten EU:n elpymisvälinerahoitusta (RRF) kestävän biokaasun ja biometaanin tuotannon edistämiseksi.

Komissio seuraa säännöllisesti Euroopan ja maailman lannoitemarkkinoiden kehitystä ja harkitsee kauppapoliittisia toimia lannoitteiden saatavuuden parantamiseksi, ottaen huomioon kotimaisen tuotannon tilanteen ja erityisesti tuonnista riippuvaiset maat. Mahdollisiin toimiin voi sisältyä myös suosituimmuustullien väliaikaisen keskeyttämisen soveltamisalan laajentaminen laajempaan joukkoon lannoitteita ja niiden raaka-aineita. Lisäksi komissio voi arvioida sisämarkkinoiden hätätilaa ja häiriönsietokykyä koskevan säädöksen (IMERA) käyttöönottoa valvonta- tai hätätilamenettelyssä markkinakehityksen perusteella. Käyttöönotto voisi edellyttää lannoitteiden ja niihin tarvittavien raaka-aineiden nimeämistä kriittisiksi tuotteiksi ja mahdollistaa tehostetun seurannan, komission jäsenvaltioiden puolesta tekemät julkiset hankinnat, kohdennetut tietopyynnöt yrityksille, nopeutetut hyväksyntämenettelyt ja tuotantokapasiteetin vahvistamisen siten, että tavaroiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla säilyy.

Tiedonannossa todetaan, että komissio on jo toteuttanut useita kohdennettuja toimia. Se on ehdottanut vuoden mittaista tullien keskeyttämistä ammoniakille, urealle ja eräille muille lannoitteille (pois lukien Venäjä ja Valko-Venäjä), mikä alentaisi tuontikustannuksia. Hiilirajamekanismin (CBAM) kustannusvaikutuksen osalta lannoitteet saivat muita tuoteryhmiä joustavamman kohtelun, sillä niiden oletusarvoihin sovelletaan vain 1 %:n korotusta. Komissio tarkistaa oletusarvot joulukuuhun 2027 mennessä. AccelerateEU-tiedonanto tunnistaa lannoitesektorin erityistarpeet, mukaan lukien kiertotalousratkaisut ja biokaasun potentiaalin. Lisäksi komissio tukee kansainvälistä koordinaatiota, esimerkiksi G7- ja G20-foorummeilla, ruokaturvan vahvistamiseksi, kaupan avoimuuden varmistamiseksi ja perusteettomien vientirajoitusten ehkäisemiseksi.

Keskipitkän aikavälin toimenpiteet

Pidemmän aikavälin toimet pohjautuvat pääosin vuoden 2022 lannoitetiedonantoon. Fossiilisiin polttoaineisiin perustuvan riippuvuuden vähentäminen, ulkoisia

shokkeja paremmin kestävä järjestelmän rakentaminen ja EU:n oman teollisuuden vahvistaminen edellyttävät riittävää tuotantokapasiteettia, kestävämpiä mineraalilannoitteiden tuotantotapoja sekä vähähiilisiin, kiertotalouteen perustuviin, kierrätettyihin ja biopohjaisiin ravinnelähteisiin nojaavien vaihtoehtojen laajamittaista käyttöönnottoa.

Komissio pyrkii vahvistamaan yhteistyötä EU:n lannoitearvoketjussa tuotantokapasiteetin, raaka-aineiden saatavuuden, kilpailukyvyyn ja energiaan liittyvien pullonkaulojen ratkaisemiseksi. Tätä varten se yhdessä EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa kiinnittää erityistä huomiota yhteistyöhön kumppanimaiden kanssa pyrkien monipuolistamaan ammoniakin, urean ja muiden lannoitteiden toimituslähteitä EU:n kauppapolitiikan ja pakotteiden puitteissa, mukaan lukien vihreän ammoniakin ja biopohjaisten orgaanisten lannoitteiden toimitusketjujen kehittäminen. Komissio arvioi EU:n riskejä fosfori- ja kalilannoitteiden saatavuudessa ja ryhtyy tarvittaessa toimiin kotimaisen tuotannon vahvistamiseksi, tuonnin monipuolistamiseksi ja sääntelyn kehittämiseksi. Lisäksi tarkastellaan varautumisvaihtoehtoja, kuten kausi- ja vähimmäisvarastoja sekä mahdollisia yhteishankintoja, hyödyntäen EU:n varmuusvarastointiverkostoa sekä sisämarkkinoiden hätätilaa ja häiriönsietokykyä koskevan säädöksen tarjoamia välineitä. Arvioinnissa huomioidaan toissijaisuusperiaate, varastointirajoitteet ja vaikutukset hintoihin.

Tiedonannossa korostetaan ravinteiden käytön tehostamista ja kiertotalouden vahvistamista. Typpilannoitteiden käytön vähentäminen ilman tuotannon heikkenemistä on keskeistä kustannusten, päästöjen ja tuotannon tehokkuuden näkökulmasta. Tärkeitä toimia ovat ravinteiden talteenotto ja kierrätys, biokaasun ja biometaanin tuotanto, mädätysjäännöksen hyödyntäminen sekä mikrobiologiset ja muut innovatiiviset teknologiat. Työ perustuu biotalousstrategiaan, yhdyskuntajätevesidirektiivin täytäntöönpanoon ja muihin kiertotalousaloitteisiin, joilla edistetään talteen otettujen ravinteiden tuotantoa ja turvallista käyttöä.

Markkinoiden vahvistamista edistetään ensisijaisesti valmisteilla olevan bioteknologiaasetusehdotuksen (Biotech Act II) kautta. Siihen sisältyisivät vähimmäisvaatimukset vähähiilisen ja/tai biopohjaisen materiaalin sekoittamiselle sekä muut kysyntää tukevat ohjaukset, kuten vapaaehtoiset ja pakolliset merkintäjärjestelmät. Komissio tarkastelee myös mahdollista sekoitevelvoitetta. Komissio pyrkii lisäämään kestävien ja vähähiilisten lannoitteiden käyttöä, ja tähän liittyen komission kriittisten kemikaalien allianssi arvioi politiikkavaihtoehtoja, joilla voidaan luoda edelläkävijämarkkinoita vähähiilisille tuotteille.

Komissio tarkastelee myös muita lainsäädännöllisiä pullonkaloja, kuten mahdollisuutta rajata biokaasu- ja kompostointilaitoksissa käsiteltävä lanta jätepuitedirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle sekä kehittää elämistä saatavia sivutuotteita koskevaa asetusta käytön ja markkinoiden edistämiseksi. Lisäksi arvioidaan lannoitevalmisteasetuksen muutostarpeita, kadmiumraja-arvojen ajantasaisuutta sekä ravinteiden talteenoton tehostamista erityisesti jätevedestä.

EU:n päästökauppa on vähentänyt päästöjä ja vauhdittanut teollisuuden vähähiilistymistä, ja hiilirajamekanismi (CBAM) täydentää järjestelmää ehkäisemällä hiilivuotoa. Komissio pyrkii vahvistamaan kotimaisten, biopohjaisten lannoitteiden tuotantoa ja integroi maan viljelijät osaksi tätä liiketoimintamallia, mikä vähentäisi riippuvuuksia ja parantaisi saatavuutta. Heinäkuuhun 2026 mennessä komissio esittää päivitetyn ETS-lainsäädännön ja arvioi sen vaikutuksia myös lannoitesektoriin. Jäsenvaltioita kannustetaan käyttämään päästökauppatuloja teollisuuden vähähiilistämiseen ja ravinnekierrätyksen edistämiseen. Komissio jatkaa myös työtä hiilirajamekanismin kierrättämisen estämiseksi.

Parempi ravinteiden hallinta edellyttää merkittäviä investointeja innovaatioihin ja vähähiilisten lannoitteiden tuotantoteknologioiden laajentamiseen. Näitä hankkeita tuetaan jatkossakin muun muassa EU:n innovaatorahaston, Euroopan vetypankki välineen ja

tulevan EU:n teollisuuden vähähiilistymispankki-välineen kautta, ja komissio varmistaa, että lannoiteteollisuus saa tasapuolisesti rahoitusta. Komissio hyödyntää myös Horisontti Eurooppaa ja muita kilpailukykyvälineitä sekä valmistelee vihreän ammoniakkin ja biopohjaisten lannoitteiden pilotteja. Lisäksi jäsenvaltioille mahdollistetaan valtiontukivälineiden käyttö, ja komissio arvioi niiden kehittämistarpeita edelläkävijämarkkinoiden tukemiseksi, mukaan lukien ravinteiden kuljetusratkaisut.

Toimenpiteet viljelijöiden tukemiseksi

EU:n siirtyä edellyttää ravinteiden tarjonnan ja tarpeen parempaa yhteensovittamista sekä unionin tasolla että maataloilla, erityisesti ravinteiden käytön tehostamisen kautta. Komissio edistää ravinteiden siirtämistä ylijäämäalueilta vajuusalueille ympäristörajat huomioiden ja kannustaa jäsenvaltioita toimimaan samoin. Tämä linjataan tulevassa kotieläinstrategiassa, jossa tarkastellaan alueellisia ravinnetarpeita, prosessointikapasiteettia ja sääntelyn pullonkauloja. Lisäksi komissio hyödyntää olemassa olevia verkostoja ja alustoja, jotta ylijäämä- ja vajuusalueiden toimijat voidaan saattaa tehokkaammin yhteen.

Ravinteiden käytön tehostaminen edellyttää ravinnetehokkaiden viljelykäytäntöjen laajempaa käyttöönottoa, kuten täsmälannoitusta, digitaalisten työkalujen hyödyntämistä sekä agroekologisia ja uudistavan viljelyn menetelmiä. Nykyinen YMP tukee jo näitä toimia, ja tuki vahvistuu tulevalla ohjelmakaudella Horisontti Euroopan ja tulevan Euroopan kilpailukykyrahaston kautta. Komissio ohjaa jäsenvaltioita sisällyttämään kumppanuussuunnitelmiin ravinnetehokkuuteen keskittyvän siirtymäjärjestelyn, joka voi sisältää ravinnetaseita, typpiylijäämätavoitteita, viljelykiertoa ja täsmäviljelyn investointeja. Jäsenvaltioita kannustetaan vahvistamaan neuvontapalveluja ja ottamaan käyttöön tilatason ravinneseurannan työkaluja, kuten FaST-järjestelmän. Tulevissa kumppanuussuunnitelmassa komissio suosittelee tukemaan käytäntöjä, jotka parantavat ravinnetehokkuutta ja maaperän kasvukuntoa sekä vähentävät riippuvuutta mineraalilannoitteista, kuten luonnonmukaista tuotantoa, uudistavaa viljelyä ja typensitojakasvien viljelyä.

Sääntely mahdollistamat toimet ja täydentävät tulonlähteet

Lantapohjaiset RENURE-lannoitteet mahdollistavat mineraalilannoitteiden korvaamisen nitraattiherkillä alueilla ilman, että vesiensuojelun taso heikkenee. Jäsenvaltiot voivat jo sisällyttää tämän vaihtoehdon nitraattidirektiivin toimenpideohjelmiinsa. Komissio valmistelee mahdollisuutta laajentaa RENURE-lannoitteiden käyttöä myös tiettyntyyppisiin mädätysjäännöksiin ympäristönsuojelu huomioiden, tavoitteena saada ratkaisuja käyttöön jo seuraavalle kasvukaudelle. Komissio julkaisee lähiaikoina nitraattidirektiivin arvioinnin, jossa tarkastellaan parhaiden käytäntöjen toimivuutta ja mahdollisuuksia yksinkertaistaa sääntelyä. Samalla selkeytetään toimeenpanosääntöjä, jotta jäsenvaltiot voivat soveltaa direktiiviä tarkoituksenmukaisemmin ja ilmasto-olosuhteisiin paremmin sopeutettuna. Lisäksi julkaistaan nitraattidirektiivin nelivuotiskertomus.

Maaperän orgaanista ainesta lisäävät viljelykäytännöt parantavat maaperän hedelmällisyyttä ja vähentävät lannoitetarvetta. Tätä kehitystä tukee nk. CRCF-asetus, joka luo unionin sertifiointikehyksen pysyväälle hiilenpoistolle, hiiliviljelylle ja hiilen varastoinnille tuotteisiin. Asetus mahdollistaa hiilensidonnan ja päästövähennysten sertifiointin ja tarjoaa viljelijöille uusia tulonlähteitä. Komissio harkitsee EU-laajuista CRCF-hankehakuja, jonka tavoitteena olisi palkita tehokkaammasta lannoitteiden käytöstä ja tukea biopohjaisten ja vähähiilisten lannoitteiden käyttöönottoa. Rahoitusta voitaisiin osoittaa esimerkiksi kilpailukykyrahastosta, ja menetelmäpäivityksillä varmistettaisiin, että hiilimarkkina kannustaa parempaan ravinnehallintaan ja vähähiilisiin ratkaisuihin.

Markkinoiden läpinäkyvyyden lisääminen

Toimivien lannoitemarkkinoiden edellytyksenä on ajantasainen tieto, vahvempi markkinaseuranta ja säännöllinen vuoropuhelu koko arvoketjun kanssa. Viimeaikaiset häiriöt ovat korostaneet tarvetta seurata hintoja, tuotantoa, varastoja ja kapasiteetin käyttöä sekä ymmärtää, miten kustannusmuutokset välittyvät viljelijöille.

Komissio jatkaa korkean tason vuoropuhelua lannoitealan toimijoiden kanssa ja tarkastelee sääntely- ja rahoitusesteitä, erityisesti biopohjaisiin ja vähähiilisiin lannoitteisiin liittyen. Samalla vahvistetaan markkinoiden läpinäkyvyyttä ja varhaisen varoituksen järjestelmiä. Komissio ehdottaa lannoiteasetukseen raportointikehystä, joka toisi näkyviin myös viljelijöille myytävien lannoitteiden hinnat kilpailusääntöjä noudattaen.

Lannoitemarkkinoiden seurantakeskus toimii jatkossa keskeisenä markkinatiedon ja analyysin alustana. Komissio seuraa myös kilpailutilannetta ja puuttuu tarvittaessa kilpailunrajoituksiin. Tiedonannon mukaan komissio arvioi lisäksi, miten hiilirajamekanismi (CBAM) ja EU:n päästökauppa (ETS) vaikuttavat lannoitteiden hintoihin ja viljelijöiden kustannuksiin. Kansainvälisesti EU jatkaa yhteistyötä maatalouden markkionatietojärjestelmässä eli AMIS-järjestelmässä markkinoiden läpinäkyvyyden ja globaalin koordinointin vahvistamiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedonanto, johon ei sisällynyt lainsäädäntöaloitetta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Asia on esitelty maatalous- ja elintarvikejaostolle (EU18) 28.5.2026. E-kirje on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä.

Luonnos E-kirjeeksi on käsitelty maatalous- ja elintarvikejaoston (EU18) kirjallisessa menettelyssä 10.-11.6.2026

Luonnos E-kirjeeksi on käsitelty EU-ministerivaliokunnassa 17.6.2026.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan ja niihin otetaan kantaa tiedonantoon sisältyvien aloitteiden ja lainsäädäntöehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission tiedonanto COM(2026) 310 final + liite

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Titta Berlin, MMM/RTO/ETU, puh. 0295 162 026, titta.berlin@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius, MMM/EUKA, puh. 0295 162 073, sanna-helena.fallenius@gov.fi

Johtava asiantuntija Jaakko Nippala, MMM/LVO/ILMA, puh. 0295 162 199, jaakko.nippala@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/648/2026

-

Liitteet -

Viite -